

Rozdział 7

Ławnicy

Art. 158. § 1. Ławnikiem może być wybrany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) jest nieskazitelnego charakteru,
- 3) ukończył 30 lat,
- 4) jest zatrudniony lub zamieszkuje w miejscu kandydowania co najmniej od roku,
- 5) ⁽²²¹⁾ nie przekroczył 70 lat,
- 6) ⁽²²²⁾ jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków ławnika,
- 7) ⁽²²³⁾ posiada co najmniej wykształcenie średnie.

§ 2. ⁽²²⁴⁾ (uchylony).

Art. 159. § 1. Ławnikami nie mogą być:

- 1) osoby zatrudnione w sądach powszechnych i innych sądach oraz w prokuraturze,
- 2) osoby wchodzące w skład organów, od których orzeczenia można żądać skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego,
- 3) funkcjonariusze Policji oraz inne osoby zajmujące stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń,
- 4) adwokaci i aplikanci adwokaccy,
- 5) radcy prawni i aplikanci radcowscy,
- 6) duchowni,
- 7) żołnierze w czynnej służbie wojskowej,
- 8) funkcjonariusze Służby Więziennej,
- 9) ⁽²²⁵⁾ radni gminy, której rada dokonuje wyboru ławników.

§ 2. Nie można być ławnikiem jednocześnie w więcej niż jednym sądzie.

Art. 160. § 1. Ławników do sądów okręgowych oraz do sądów rejonowych wybierają rady gmin, których obszar jest objęty właściwością tych sądów - w głosowaniu tajnym.

§ 2. Wybory przygotowują gminy jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Art. 161. § 1. ⁽²²⁶⁾ Liczbę ławników wybieranych przez poszczególne rady gmin do wszystkich sądów działających na obszarze właściwości sądu okręgowego, w tym także liczbę ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy, ustala kolegium sądu okręgowego; liczbę ławników do poszczególnych sądów rejonowych ustala się po zasięgnięciu opinii prezesów tych sądów.

§ 2. Prezes sądu okręgowego podaje liczbę ławników do wiadomości poszczególnym radom gmin najpóźniej na trzydzieści dni przed upływem terminu zgłaszania kandydatów.

Art. 162. ⁽²²⁷⁾ § 1. Kandydatów na ławników zgłaszają radom gmin prezesi sądów, stowarzyszenia, organizacje związkowe, organizacje pracodawców oraz inne organizacje zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, z wyłączeniem partii politycznych, oraz co najmniej dwudziestu pięciu obywateli mających czynne prawo wyborcze, zamieszkujących stale na danym terenie, w terminie do dnia 30 czerwca ostatniego roku kadencji.

§ 2. Kandydatów na ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy zgłaszają związki zawodowe oraz organizacje pracodawców.

§ 3. Do zgłoszenia kandydata na ławnika załącza się informację z Krajowego Rejestru Karnego, oświadczenie kandydata, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne, oraz zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia.

§ 4. ⁽²²⁸⁾ (uchylony).

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników oraz wzór karty zgłoszenia, mając na uwadze potrzebę udokumentowania przez podmioty zgłaszające spełnienia przez kandydatów na ławników wymogów określonych w ustawie, a także zapewnienia wyboru kandydatów o najwyższych walorach etycznych i intelektualnych, umożliwienia rzetelnej

weryfikacji zgłoszeń i przejrzystości działań związanych ze zgłaszaniem kandydatów na ławników, a przez określenie wzoru karty zgłoszenia - potrzebę ujednoczenia procedury zgłaszania i ułatwienia rozpatrywania zgłoszeń.

Art. 163. § 1. Wybory ławników odbywają się najpóźniej w październiku roku kalendarzowego, w którym upływa kadencja dotychczasowych ławników.

§ 2. ⁽²²⁹⁾ Przed przystąpieniem do wyborów rada gminy powołuje zespół, który przedstawia na sesji rady gminy swoją opinię o zgłoszonych kandydatach, w szczególności w zakresie spełnienia przez nich wymogów określonych w ustawie.

Art. 164. § 1. ⁽²³⁰⁾ Listę wybranych ławników wraz z dotyczącymi ich danymi rady gmin, które dokonały ich wyboru, przesyłają prezesom właściwych sądów, najpóźniej do końca października. Spośród ławników znajdujących się na tej liście rady gmin wskazują ławników wybranych do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy.

§ 2. Prezes sądu wręcza ławnikom zawiadomienie o wyborze i odbiera od nich ślubowanie według roty ustalonej dla sędziów, z odpowiednią zmianą.

§ 3. Po odebraniu ślubowania prezes sądu wpisuje ławnika na listę ławników, którzy mogą być wyznaczani do orzekania, i wydaje mu legitymację.

Art. 165. § 1. Kadencja ławników sądów okręgowych i rejonowych trwa cztery lata kalendarzowe następujące po roku, w którym dokonano wyborów, jednak mandat ławnika wybranego dodatkowo wygasa z upływem kadencji ogółu ławników.

§ 2. Po upływie kadencji ławnik może brać udział jedynie w rozpoznawaniu sprawy rozpoczętej wcześniej z jego udziałem, do czasu jej zakończenia.

Art. 166. § 1. ⁽²³¹⁾ Mandat ławnika wygasa w razie prawomocnego skazania za przestępstwo bądź wykroczenie, w tym również za przestępstwo lub wykroczenie skarbowe. Rada gminy, która wybrała ławnika, stwierdza wygaśnięcie mandatu z tego powodu i informuje o tym prezesa właściwego sądu.

§ 2. Rada gminy, która wybrała ławnika, może go odwołać na wniosek prezesa właściwego sądu, w razie:

- 1) ⁽²³²⁾ (uchylony),
- 2) niewykonywania obowiązków ławnika,
- 3) zachowania godzącego w powagę sądu,
- 4) niezdolności do wykonywania obowiązków ławnika.

§ 3. Przed upływem kadencji mandat ławnika wygasa z dniem doręczenia mu zawiadomienia prezesa sądu o skreśleniu z listy ławników wskutek zrzeczenia się mandatu z ważnych przyczyn lub odwołania ławnika przez radę gminy.

Art. 167. § 1. W czasie trwania kadencji nie powołuje się ławnika do pełnienia obowiązków w razie ujawnienia okoliczności, które nie pozwalały na jego wybór, oraz w razie wszczęcia postępowania karnego przeciwko ławnikowi, do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.

§ 2. W razie zniesienia sądu, ośrodka zamiejscowego lub wydziału zamiejscowego - ławnicy tych jednostek stają się ławnikami sądów, które przejmują kompetencje zniesionych jednostek.

Art. 168. W razie potrzeby, zwłaszcza z powodu zmniejszenia się w czasie kadencji liczby ławników, rada gminy na wniosek prezesa sądu okręgowego dokonuje uzupełnienia listy, wybierając nowych ławników w sposób określony w ustawie.

Art. 169. § 1. W zakresie orzekania ławnicy są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

§ 2. Ławnik nie może przewodniczyć na rozprawie i naradzie ani też wykonywać czynności sędziego poza rozprawą, chyba że ustawy stanowią inaczej.

§ 3. ⁽²³³⁾ Do ławników przepis art. 85 § 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 170. § 1. Ławnik może być wyznaczony do udziału w rozprawach do dwunastu dni w ciągu roku; liczba tych dni może być zwiększona przez prezesa sądu tylko z

ważnych przyczyn, a zwłaszcza w przypadku konieczności zakończenia rozprawy z udziałem tego ławnika.

§ 2. ⁽²³⁴⁾ Do udziału w rozprawie w sprawach z zakresu prawa pracy prezes sądu wyznacza jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje związkowe i, w miarę możliwości, jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje pracodawców.

§ 3. Wyznaczając ławnika do udziału w rozprawie, zawiadamia się o tym jednocześnie pracodawcę zatrudniającego ławnika.

Art. 171. § 1. Prezes sądu może wyznaczyć ławnika dodatkowego do rozprawy, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że będzie ona trwać czas dłuższy. W razie potrzeby można wyznaczyć dwóch ławników dodatkowych; w takim razie należy wskazać kolejność, w której będą oni wstępować do udziału w naradzie i głosowaniu.

§ 2. Ławnik dodatkowy bierze udział w naradzie i głosowaniu, jeżeli jeden z ławników nie może uczestniczyć w składzie sądu.

Art. 172. ⁽²³⁵⁾ § 1. Pracodawca zatrudniający ławnika jest obowiązany zwolnić go od pracy na czas wykonywania czynności w sądzie.

§ 2. Za czas zwolnienia od pracy ławnik zachowuje prawo do świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyjątkiem prawa do wynagrodzenia.

§ 3. Ławnik, za czas wykonywania czynności w sądzie, otrzymuje rekompensatę pieniężną.

§ 4. ⁽²³⁶⁾ Wysokość rekompensaty dla ławników biorących udział w rozpoznawaniu spraw w sądach powszechnych, za jeden dzień pełnienia obowiązków ławnika, wynosi 1,9 % podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c.

§ 5. ⁽²³⁷⁾ (uchylony).

§ 6. Koszty wypłaty rekompensaty, o której mowa w § 3, ponosi Skarb Państwa.

Art. 173. Ławnicy zamieszkali poza siedzibą sądu otrzymują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegu według zasad ustalonych w tym zakresie dla sędziów.

Art. 174. § 1. ⁽²³⁸⁾ Należności, o których mowa w art. 172 § 3 i art. 173, przyznaje prezes właściwego sądu.

§ 2. Od decyzji prezesa sądu rejonowego przysługuje odwołanie do prezesa sądu okręgowego, a gdy decyzję w pierwszej instancji wydał prezes sądu okręgowego lub prezes sądu apelacyjnego - do Ministra Sprawiedliwości.

Art. 175. § 1. Ławnicy każdego sądu wybierają ze swego grona radę ławniczą, jej przewodniczącą i zastępców.

§ 2. Do zadań rady ławniczej należy w szczególności podnoszenie poziomu pracy ławników i ich reprezentowanie oraz pobudzanie działalności wychowawczej ławników w społeczeństwie.

§ 3. ⁽²³⁹⁾ Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyboru, skład i strukturę organizacyjną, tryb działania oraz szczegółowe zadania rady ławniczej, uwzględniając obligatoryjny charakter rady ławniczej jako samorządu ławniczego, reprezentującego ławników w danym sądzie, zakres współpracy z prezesem sądu, potrzebę uwzględnienia w jej strukturze przewodniczącego i zastępców oraz określenia ich zadań.

²²¹⁾ Art. 158 § 1 pkt 5 zmieniony przez art. 1 pkt 40 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U.03.228.2256) zmieniającej nin. ustawę z dniem 14 stycznia 2004 r.

²²²⁾ Art. 158 § 1 pkt 6 dodany przez art. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.

²²³⁾ Art. 158 § 1 pkt 7 dodany przez art. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.

²²⁴⁾ Art. 158 § 2 uchylony przez art. 1 pkt 3 lit. b) ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.

²²⁵⁾ Art. 159 § 1 pkt 9 dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r.

- (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 226) Art. 161 § 1 zmieniony przez art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 227) Art. 162 zmieniony przez art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 228) Art. 162 § 4 uchylony przez art. 8 pkt 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją zadań przez Policję (Dz.U.09.223.1777) z dniem 1 stycznia 2010 r.
- 229) Art. 163 § 2 zmieniony przez art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 230) Art. 164 § 1 zmieniony przez art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 231) Art. 166 § 1 zmieniony przez art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 232) Art. 166 § 2 pkt 1 uchylony przez art. 1 pkt 9 lit. b) ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 233) Art. 169 § 3 dodany przez art. 139 pkt 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U.10.182.1228) z dniem 2 stycznia 2011 r.
- 234) Art. 170 § 2 zmieniony przez art. 1 pkt 10 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 235) Art. 172 zmieniony przez art. 1 pkt 41 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U.03.228.2256) zmieniającej nin. ustawę z dniem 14 stycznia 2004 r.
- 236) Art. 172 § 4 zmieniony przez art. 1 pkt 7 lit. a) ustawy z dnia 20 marca 2009 r. (Dz.U.09.56.459) zmieniającej nin. ustawę z dniem 22 kwietnia 2009 r. - zobacz też art. 8 ustawy zmieniającej.
- 237) Art. 172 § 5 uchylony przez art. 1 pkt 7 lit. b) ustawy z dnia 20 marca 2009 r. (Dz.U.09.56.459) zmieniającej nin. ustawę z dniem 22 kwietnia 2009 r. - zobacz też art. 8 ustawy zmieniającej.
- 238) Art. 174 § 1 zmieniony przez art. 1 pkt 11 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.
- 239) Art. 175 § 3 zmieniony przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. (Dz.U.05.169.1413) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 października 2005 r.